

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

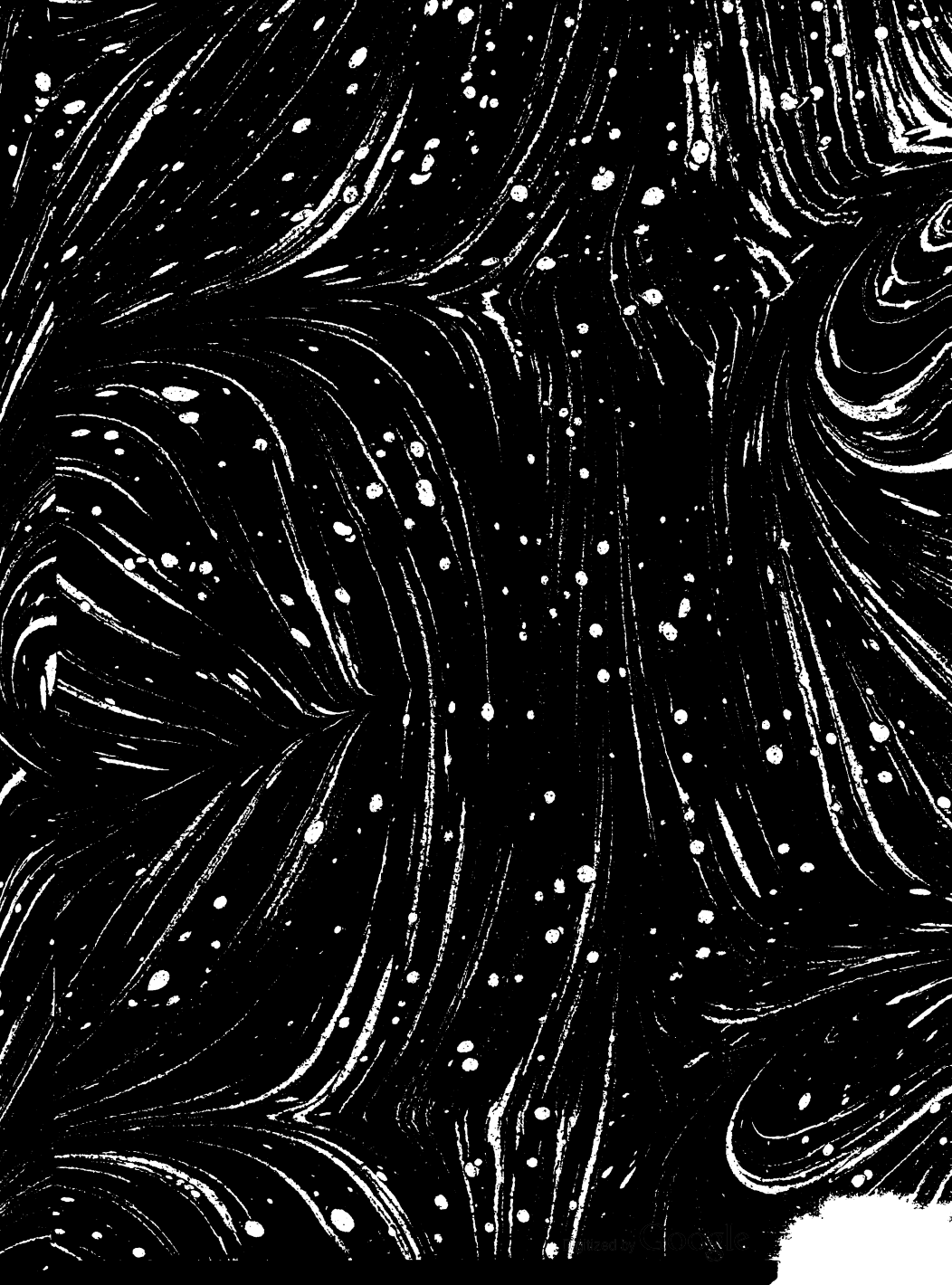
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

a West Indian

21/9.aa 67.

Doortganck bande
West - Indische Compagnie.

Dat is:

**Levendigh Discours/
Duydelick ende krachtelick verthooren-
de/hoe nootwendigh ende profpelyck/voor den staet bande Landen in
het gemeen/ende allerlep inwoonders in het particulier/sp den doortgang
bande langh - ghevenschte West - Indische Compagnie / ende met
wat blyt ende ernst/ elck Patriot/ na syn vermoghen/ moet
helpen arbeypden/om de selve metten eersten in
treyn te doen brynghen.**

*Gestelt door een oprecht Patriot ende Liefhebber vanden
gemeenen welstant.*

*Westindjen Kan syn Nederlands groot gewin.
Verkeuynt syjands Macht brengt silver-platen in.*

T A M S T E R D A M,

Door Marten Iansz: Brandt, Boeck-verkooper by de Nieuwe Kerck
inde Gereformeerde Catechismus, 1623.

Aen
Mijn E. E. Bewinthebberen vande ge-Octroyeerde

Vest-Indische Compagnie.

MYN HEBBEN. Men heeft lange geroepen om een Campaignie op West-Indien. Men is eynelyck soo verre gekomen, dat de selve by de Hög. Mog. Heeren Staten Generael is ge-Octroyeert, ende uwe E. E. tot Bewinthebberen vande selve zijn verkoren. Even-wel vernemen dat die noodige werck soo ster niet wort en gaet als wel vereyschte. Dit sien veel goede Patriotten met droefheyt. Eepige doen oock haer best, nae haer gaven ende gelegentheyt, met aen-raden, porran, vermanen, schriftelyck ende mondelick, om dit werck tot synen behoortlycken voortganck te bevoorderen. VVaer onder mede is den Aulseur van dit jagenwoordigh Discours, een mede-Participant, soo het schynt, van dese Compaignie immers een goed ende trouw Patriot, soo wyt alles is te vernemen. Dese doet groote vlyt, om een ieder tot hanthoudinge aen dit goede werck, met bondighe redenen, te vermanen, oock om vlytigh in te leggen, op dat het Capitael, ten besten vande Compaignie, ende bevooreringhe van het gemdene warden, eer de selve geheel gesloten wort, te grooter moghe werden. Ende den wyte my 't selve ter hand gekomen zynde, geoordeeld wierde meerdigh om dan anders gelesen te worden: soo heb ick goedichecht oock myn geringe daer by te doen, ende 't selve door den Druck gemeen te maken. Nemen de vragmoedighedy om uwe E. E. 't selve toe te eygenen, op dat het door uwe E. E. aen dit werck, volgens uwe E. E. last, op 't hoogste bevlytighen, soo het uwe E. E. geaden duncke, tot bevooreringhe van 't selve te bequamer gebruycke moge worden. VVaer toe ick bidde dat uwe E. E. gelieve desen mynen geringen arbejd in 't goede te nemen. Ende insonderheyt met den Aulseur Gods bidde, dat syne Hög. Majesteys gelieve dese Compaignie, ende uwer E. E. Administrasie over de selve, ruyckelyck te segenen.

V. E. Dienstwylighe

Marten Iansz. Brandt.

Allen In-gheseten en deser

Landen, wenscht den Auteurs een rechte betrachtinghe van het gemeene Wel-varen.

IE T is wonder datmen dus veel moepten heeft / om de menschen te beweghen tot haer eygen wel-varen. Want het schijnt immers dat elck een vooz al sijn eygen wel-varen besocht. Men beklaeht sich over de kinderen dat sy haer eygen wel-varen niet beter en behertighen. Men schrijft het toe de dommicheyt ende onbedochtheyt haer jeught / dat de Ouders soo veel moepten moeten aen-wenden / om haer daer toe te vermanen / te stieren / ja te dwingen. Maer dat bejaerde luyden / haer verstant hebbende / niet moeyte daer toe gebracht worden / is niet min wonderlick / als droeflick. Het gaet soo in het geestelicke. Wat heeftmen al moepten / om de menschen te doen appreghenderen het goet dat haer streckt tot de eeuwigher saligheyt ! 't Gaet oock soo in het wereltlicke. Ick sal nu vooz-by gaen de luye / onbedachte / sloffige / robuyste / verquistige / dronck-aerts / dobbelaers / spelers ende diergelijcke / die haer eygen particuliere wel-varen ende haer hups-gesins / versupinen / veronachtsamen / vertureluren / vertuyswussen / verdrincken / etc. Ick sie nu op het gemeene wel-varen onses lieben Vaderlants. Wat heeftmen moepten aen te wenden om den menschen / In-woneren deser landen / den welcken allen in 't gemeen / ende elck in 't bysonder hier aen ten hoogsten gelegen is / te doen sien waer in der landen behoudenis bestaet / ende te doen betrachten eenige middelen daer toe dienende. Om de landen te beschermen zijn noodich gemeene contributien ende inkomste. Elck een is om spaersaemste ende traeghste (weynige vrome niet te na gesproken) om de selve op te brengen. Daer is noodich goede menage vande opghenachte middelen. Maer wie isser die daer ten rechten / na behoren / om denckt ! Doch ick en hebbe niet voorgeghenomen van alle

't ghene tot der landen wel-stant dienstich is/ booztegenwoordich te handelen. Wan ick daer van soude spreken/ so moeste ick booz eerst spreken vanden waren Godes-dienst te oeffenen in een repne conscientie / ende het oeffenen van liefde ende gherechtighepdt onder malcanderen. Want sonder desen / noch seggen Godes is te verwachten / noch eenige Republijcke in wel-stant te conserverē. Van dit latende den Dienaren des Goddelicken Woorts in hare predicationen verhandelen / ende wenshende / dat niemant onder hen/ uyt Goddelicken yber / in een bequaem tractaetjen ginck deduceren / de nootwendigheyt van die twee heylige middelen : jaer noch veel meer datse by hooge ende leeghe wel wierden betracht / sal ick alleen spreken van een middel daer over tot noch toe so seer geroepen / daer na soo lange gewenscht / daer toe soo veel moeyte gedaen / ende nochtans soo qualick over de brugge te brengen is / namelick / de West-Indische Compagnie. Als maer elck een de sake wel wil insien/ hy sal met een halve ooghe dit wonder bemerken / dat het van nooden is / de luyden tot bebozderinge van haer eygen wel-varen / ghelyck als te dwinghen. Men heeft na dese Compagnie getwenscht al over lange jaren / booz den twaelf-jarigen Treves. Dooz den selven Treves is den boozt-gauck vande selve tot noch toe verhindert. 't Welck een is vande schaden / die wy by tyde vanden Treves geleden / ende een vande boozdeelen / die onse by vanden by den selven gehabt hebben. Waer nevens andere gegaen zijn van geen minder ghelwichte / betwelcke alle dypdelick woorden aengewezen in een boeccken / kortz na de expiratie vanden Treves / by een lief-hebber des Vaderlants uytghegheven / ghenaeemt Compaignon vanden Verre-sienden waerschouwer. kortelick / dypdelick ende bondich aenwysende / hoe dat booz de behoudenisse vanden Staet deser landen / den oozloch veel dienstiger ende seckerder is dan den Treves. Doch hier van en behoeven wy nu niet veel te discoureren. Onsen byand en is nu van die sinne niet. Hy heeft getracht niet alleen dooz den bedriegelicken Treves te verademen en sich te verstercken / maer oock ons dooz inlantse heroerten t' onder te brengen. Dit hem mislukt zijnde (Gode sy lof) so bat hy t' nu wederom met den oozloch aen. Te meer na dien hy dooz de victozien in Duyts-landt / meer dooz bedriegherije / ende der Duytschen sloffigheyt ende twee-spalt / als dooz kloeckmoedigheyt verkregen / hooghmoedich geworden is.

Hy

Hy heeft ons nu twee aen een volgende jaren dapper aengetast. Waer door de landen groote excessive kosten hebben te draghen gehad om hem te resisteren. Doorwaer soo het alsoo lange soude duren ghenoechsaem ondraghelick. 't Is noodich dat op andere middelen gedacht werde/ om de gemeene lasten te mogen verballen/den byand kleyn te maken/zijn middelen te doe verminderen/hem op een ander werck te geven/ etc. Hier komt wederom booz de langh-gewenschte West-Indische Compagnie/daer over men nu so lange is besich geweest / ende diemen nochtans soo qualick kan ten effecte brengen. Ick bedroeft zijnde in dese sake/ ende der landen wel-stant oprechtelick beninnende/hebbe mede een wepnich willen contribueren / om de In-woonders deser landen/ die als kinders op haer eyghen sake niet en letten/ tot betractinghe van dit nootwendich middel/neffens andere te bermanen/op hope of het yet tot bevoordering van dien mocht helpen. Van om dit te gheboeghelijcker te doen/ ende eenighe bequame ordze in desen te houden/ komen hier in consideratie vier saken.

Ten eersten de nootwendigheydt.

Ten tweeden de doenlickheydt of mogelickheydt.

Ten derden de nuttigheydt van dese Compagnie.

Ende

Ten vierden goet beleyt ende administratie vande selve.

Op het eerste/ so het schijnt / en behoebe ick niet veel te seggen. Want men spreekt nau eenen die booz een Patriot en Lief-hebber des Vaderlands wil upt-gaen / of hy acht dese Compagnie ten hoogsten noodich / ende wenscht daer na/ immers met woorden. Maer ick wensche dat het elck een sepde met der herten / en betoonde met der daedt. Want veel met den monde te seggen ende te wenschen / ende niet daer toe te doen / kan in desen wepnich helpen. Ten is hier niet met een praetjen/maer met gelt te doen. Raders ende geen gelders en dienen ons hier niet : Maer dit is hier het gebreck / dat veel de nootwendigheyt van dese sake niet ten rechten ghevat en hebben : want dat zijnde / en souden sy soo traech niet bevonden worden. 't Is dan noodich/ hoewel het anders superflui mocht schijnen/ dese nootwendigheyt kort en klaer met eenighe reden voozpooghen te stellen.

Noortwen-
digheydt.

Dooz eerst het is seker / dat wy hebben eenen onbersoenlicken
byandt / doztende na onse ende onser kinderen goet ende bloet.
Die anders meent / die is bedrogen. Des Spaengiaerts hoogh-
moedich herte is al te wel bekend. Ten is noch niet vergeten / im-
mers ten behoort niet vergheten te zijn / wat hy dooz wyzeetheden
in America en andere landen / onder de arme Heydenen / die hem
niet en hadden misdaen / ghepleecht heeft. Wat dooz Tyrannien/
bloetstoztingen / vrouwen-schenderijen / pilgeringen / verwoestun-
gen van steden ende landen / en schrikkelike manieren van wyze-
heden de Spaengiaerden in dese landen hebben aengericht. Die
het niet en weet / die lese het in de Historie van Metren / oft is hem
die te langh / inden Nederlandschen Morgen-wecker / ende inde
Aenmerckinge op de Propositie van Peckius. Doen en waren d'of-
fensien noch soo groot niet : nu zynse dooz een vijftich-jarigen ooz-
loch onbersoenlick geworden. Hy en sal / hy en kan / hy en wil niet
vergeten / de spijt die hy hem rekent hy dese landen aen-gedaen te
zijn / alle dat ghelt ende volck dat hy om der selver wille ver-spilt
heeft. Hy hout ons alle te samen dooz rebellen / die begaen heb-
ben crimen lase Majestatis inden hooghsten graet / ende daer over
verbeurt hebben lijf ende goet. Ende of schoon de Rooms-gesin-
de haer selven hier excipieren / sy zyn verdoolt : 't is haer een Cri-
men dat sy hier gebleven zyn / ende der ketters middelen / met de
hare hebben helpen stercken. Van wegen de ware Gereformeer-
de Religie / hout hy ons dooz verdoemde menschen / weerdich met
den byere verbyant te worden. Soo dat den Spaengiaert rekent
dat ons lijf ende goet is dooz den Coninck / ende onse ziele dooz
den duyvel. Bedenckt nu hy u selven wat van sulcken byandt te
verwachten zy : daerom en is hier niet te dencken op eenige Dre-
de oft Treves / om gerust / sonder oozloch / te leven. Drede is on-
moghelick / oft wy moesten ons t'eenemael met ziele ende lijf / goet
ende bloet / in syne hant tot synen wille over-gheven. Behaecht u
dien vrede / neemtse aen. Treves is maer bedriegerie / ende wort
hy hem gemaect / om daer na te beter syn boozdeel te doen. Soo
en isser dan gheen upt-komste / dan / onder Godts bescherming-
he / dooz de wapenen. Dit fundament moet eerst wel ghe-
lept zijn. Dit moet ghy eerst wel weten Nederlanders / ende
in u herte vast in-drukken / om op u hoede te wesen. Ende
daerom moeter bedacht zijn op middelen / om onse macht / dooz
Gods

Gods seggheninghe te vermeerderen/ ende onses bypandts macht te verminderen. Hier toe is een vande principaelste de West-Indische Compaignie dienstigh/ om onse Negotie te doen wacheren/ bes spangiaerts traffijcke te doen afnemen/ ja selfs hem syn middelen af-handigh te maken/ om hem met syn eyghen middelen te bekrpgen. Het is een pder kennelijck dat Spangien niet seer veel en is sonder West-Indien. Van daer komt hem alle het voedsel/ dat s de Schat-kamer daer alle de groote Contanten van daen komen. Hier moeten wy hem krencken willen wy hem klepn maken. Ende niet alleen daer na trachten/ dat hy of niet/ of beswaerlijck syne schatten te hups krpghen/ maer dat wyder oock ons deel van bekomen. Anders isfet onmogelijck dat wy/ ja dat de gehele werelt van hem in ruste leve. De Spaengiaert weet selfs dat dit also is/ ende daerom heeft hem onder anderen/ ten principaelsten / de vzeese vande West-Indische Compaignie den Treves doen maken. Dit is een reden van grooteimportantie.

Ten tweeden / de gelegentheyd deser Landen berepcht het selve. De landen zijn klepn / de inwoonders seer veel / die haer ten meestendeel met Manufacturen ende Schip-baert moeten geneeren. Waer door de selve vol zijn van groote ende klepne schepen/ ende krielende van boots-bolck. Om nu dese menichre der Inwoonderen te doen hebben middel om te leven / ende dese schepen ende boots-bolck te emploveren / soo is noodigh een ruyme ende wyde navigatie ter zee. Men moet toefien dat de kooplieden en die haer niet manufacturen geneeren/ geen oorsake en krpgen om te vertrcken. Datmen het boots-bolck werck geve/ op datse haer niet wyt mismoet ter zee begebende/ of onse Wyanden dienen tegen ons/ of niet wederom een Algierschen zee-roofaen en stellen. De konnck van Spangien heeft den inwoonderen deser landen verboden alle traffijcke op de landen onder syn gebied/ die wijs ende zyd zijn streckende/ soo inde Noort-zee/ so inde Spaensche/ so inde Middelaensche zee. Soo moetmen van elders gaen versoecken. Doorleden jaten op het verbieden vande Spaensche Waert/ heeftmen aengestelt de Waert op Ost-Indien/ ende dat niet sulck een succes/ als een pder bekend is. Dat exempel moeten wy volgen. Ende betople dat Daer-water lanck is/ soo dat wy onse Schepen niet soo komen by der hand hebben/ work so veel schepen niet van noodde heeft als de menichre van onse schepen ende schip-bolck wel berepcht:

vereycht: soo moetment naerder nemen/ daermen meer schepen
employeren ende te werck stellen kan: dese twee redenen dunckt
my zijn bundich ende genoegsaem. Siet op den tegenstant onses
byandts van buyten: Siet op de ghelegentheyt der landen/ ende
inwoonderen der selver van binnen/ ende ghy sult de nootwen-
dighedyt van dese Compagnie/ als inden klaren middach aen-
schouwen.

*De moge-
lyckheyt.*

Maer of het noch al soo noodich is/ als het doch niet doenlijck
en is/ sal den eenen swaer-hoofst oft den anderen seggen/ isset niet
beter noyt begonnen/ als met schanden uyt te schepden: De Hee-
re Christus leert ons selfs dese voorszichtigheyt ghebruycken/ dat
wie eenen toozen wil timmeren/ eerst de kosten moet overleggen.
Maer dit is al gedaen eer de resolutie van dese Compagnie op te
rechten is genomen. Soudemen nu eerst die voorszichtigheyt ghe-
bruycken/ se quam al te laet: 't soude ons zijn een de grootste
schande vooz onse byanden/ nu het effect te laten steken/ de reso-
lutie soo solemnelijck/ iteratibelijcken genomen/ Octroy gegeven/
publijckelick aengeslagen/ ende Welwinthebbers gekozen zijn-
de. Ware het niet doenelijck zijt verseeckert/ de Heeren Staten/
dieder haer hoofst so lange over gebzoochen/ so vele abvjfen op ge-
hoozt hebben/ en soudent 't noyt hebben goet gebonden. Waerom
soude dese West-Indische Compagnie niet alsoo mogelijck zijn/
als de Oost-Indische/ die niet soo kleyn van particuliere begon-
nen/ ende nu tot so grooten staet ghebracht is. 't Waer-water en
is immers niet te groot/ 't is de helft kleynder als dat na Oost-
Indien. De kusten en zijn niet onbekent. De negotie die parti-
culiere op verscheyden plaetsen in West-Indien hebben gedaen/
heeft onse Boots-volck so erbaren op die kusten gemaect/ als op
eenige bande gantsche werelt/ ja als op onse epgene kusten. Heb-
ben tot noch toe particuliere daer kommen negotieren/ waerom nu
niet een welgheselde Compagnie? Den handel op Guinea, ende
den Sout-handel op Punto del Rey, ende voozts op andere plaets-
sen/ is alreede in treyn. Wat soude ons verhinderen die in treyn
te houden/ en de selve niet te negotie op andere plaetsen/ die daer
veel zijn ende sich verre uytstreckende/ te vermeerderen? Sal het
ons ontheken aen Schepen? Waer is een Schip-rijcker lant on-
der de Sonne als d't lant? ende daermen noch dagelicks soo vele
kloecke stercke schepen/ niet veel minder tijts ende onkosten/ kan
timme-

hammeren / als onse vanden doen : Sal het ons manqueren aen
 Boots-volck : Wy hebbens meer als wy werck konnen gheben :
 Soo dat selfs dit een is vande pugnante oorzaken / om dese Com-
 pagnie te vorderen / op dat ons Boots-volck werck moghe heb-
 ben. Maer hier vreesst den nau-gesetten Hollander / die het doch
 al niet sijn dypm besetten wil / vooz schaden ter zee. Wy heeft lie-
 ver renten hier te Lande. Ep / nau-siende dwase menschen / die
 na het Vennen ep siet / ende het Gansen ep laet loopen. Als ghy
 u particulier bewaert / ende de gemeene sake ligt schade / hebt ghy
 het dan ghewonnen : Doch op u particulier siende / loopt u ghelt
 gheen Risiko als ghy het hier aen landt besteeft : Vallender geen
 banckeroeten : Bejegenen u niet dagelijck andere schaden : Iffet
 niet al onseker wat wy inde werelt besitten : Dewyle het dan al-
 les moet ghepericliteert zyn / is niet best daer te pericliteren /
 daer neffens het particulier proffit / het gemeen voozdeel van trec-
 ken kan :

Maer hier is het verijckel / sult ghy seggen / te schrikkelick groot.
 Verijckel niet alleen vande zee / maer oock vande macht des Co-
 nincks van Spaengien. Sijne macht is ons niet onbekent / sijne
 rijckdommen die hy haelt upt West-Indien / zyn als ontweer-
 deerlijck / dese macht sal hy sonder twijffel ten upttersten ghe-
 bryucken / om ons upt de West-Indien te houden. Want dit is
 de beste peerle aen sijn kroon / ja ghenoechsaem den eenighen stut
 van sijn stoel. Wy tracht ons te hinderen in onse negotien vooz
 de Straet op Italien / daer hy geen ghebiedt en heeft / wat sal
 hy dan hier doen : Dit is voozwaer een point van groote consi-
 deratie. Doch niet alleen om ons de difficulteyt / maer oock de
 necessiteyt ofte nootwendigheyt vooz ooghen te stellen. Sijn de
 West-Indien hem soo lief dat hy liever alle sijne kooten sal op-
 setten / ende sijn gantsche macht ghebryucken / eer hy die soude
 willen verliesen / te meer moeten wyder een blautv oogh om
 waghen. Want daer meester / of immers ten deele meester zyn-
 de / ghelijck wy nu zyn in Oost-Indien / sal hem het vliegghen
 ten meestendeel benomen zyn / dat hy ons ende andere onse goe-
 de vrienden te meerder in ruste sal laten.

En is oock van soo grooten ghewichte niet / dat wy daerom
 het upt-boeren van dese haert vooz ondoenlijck souden moeten
 houden.

Hier op de voorigaende tijden / als des Conincs van Span-
 gien's macht in dese Landen domineerde / nochtans hebben onse
 byome Dooz-ouderen tegen hem aengekrabt / ende zijn metter tijt
 tot hier toe gekomen. De haichten van welken arbeit wy iegen-
 woordich genieten. Maer nu op ons gemakc sittende / souden wy
 het gewonnen / 't zy dooz verfaechtheit / 't zy dooz al te groote wijs-
 heit / 't zy dooz eygen-baet-gierigheyt / ende ick en weet niet wat
 dooz quade passien meer / laten verlozen gaen. Waren onse Dooz-
 ouderen soo swaer-hoofdich ende eygen-wijs geweest / als wy nu
 zijn / waer souden wy sitten? Waer waer onse bypheydt ende wel-
 stant? De byand heeft so lang-durigen oozloch / so veel jaren aen
 een gedurende / tegen dese landen geboert : Wy hebben hem dooz
 Gods genade tegen gestaen. Dese twet aen-een-volgende jaren /
 is hy met alle macht op de landen aen-gheballen. Den trouwen
 Prince van Oraengien heeft dooz ons tegen hem ghewaecht : ende
 wat heeft hy uytgerecht / anders als schande behaelt : Vermogen
 wy dit te lande / te water vermogen wy noch meer. Wat heeft ge-
 bleken inde Straet dooz Gibraltar , inde stach vanden kloeckmoe-
 dighen Heemskerck. Daer heeft de Spaengiaert vernomen wat
 Hollands Bootf-volck vermach. Ick en roeme hier niet ydelick :
 ick weet dat het alles sonder Godes segē niet en is. Maer syzke
 menschelicker wijsen / ten aensien der middelen die ons de Heere in
 handen heeft gegeven / die wy oock tot onse bescherminghe schul-
 dich zijn te ghebruycken. Schepen hebben wy : cloeck Bootf-
 volck hebben wy : Arijghsluyden en ontbyeken ons niet : annu-
 nitie van oozlogh ende vbyzes en salieren ons niet. Waer aen sal
 het dan ontbyeken? nergens aen ten ware aen gelt : ende dit isst
 dat ick seggen wil / dat het niet ondoenlijck sal wesen / soo wy het
 selfs niet ondoenlijck en maken. Legt maer rijckelich in / furneert
 een goet Capitael / vangt de sake met kloeckmoedigheyt aen / ende
 ghy sult bevinden dat het geen onmogeliche sake is. Maer daer
 valt dagelick so veel te geven : 't is dan met de vijf-honderste pen-
 ningh / dan met het hooft-gelt / etc. Dat is geven : maer dit is in-
 legghen. Datmen gheeft dat ismen quijt / seyt het spreek-woort.
 Hoe wel men niet quijt is / dat men geeft tot syn bescherminghe /
 daermen de byant mede af-weert van syn land-palen / ghelijck te
 Beigen op Zoom gesē is : maer dat hier geboozdert wort / is geen
 geven : 't is herederen in een Compagnie / reeden aen een negotie /
 op

Op hope van winste. Ghy reedt dagelickx aen schepen/ ghy sendt ende ontfangt coopmanschappen / ghy koopt ende verkoopt wa-
 ren om een stuyver te verdienen. Waerom hier niet te reede/daer
 ghy kontt winninge doe/ met af-breeck van uwen vband? 't welck
 oock daer toe sal strecken/ op dat ghy van soodanige sware lasten
 in volgende tijden mocht ontslagen worden. Ghy klaecht datter
 niet te winnen is / dat de negotie schier stil staet / ende als men u
 wijst om wel te negotieren/ middel om de negotie te waekeren/ en
 proffijt te doen / so en wilt ghyder de hant niet aenhouden. Inde
 vorige tijden heeft ons de Heere avancee willen geven op onse v-
 anden/ dooz middel vande ooplogen die hy hadde/ nu met Franck-
 rijck/ dan met Engelandt. De vbandt nu met die in ruste zijnde/
 ende Duyts-landt gelijk als vermeerstert hebbende/ heeft hy ons
 alle andere middelen luyten ons afgesneden. Willen wy niet ge-
 bruycken de middelen / die ons God de Heere noch hy ons selven
 heeft ober gelaten/ waer sal het ten lesten met ons henen? Is nu
 de Compagnie onmogelick upt te voeren / hoe sullen wy dan / dit
 middel ende diergelicke versuypmende / eyndelick teghen onse v-
 anden komen besaen? Doch aen ghelt en kan het ons oock niet
 ontbreken/ als maer de rijcke/die hier overbloedich genoegh zijn/
 haer in desen wel begeeren te quiten. De gemeene luyden hebben
 seer wel haer gequieten/ ende na haer gelegentheyt treffelick ghe-
 tepkent : daer dooz een redelijck Capitael getepkent is. Doch
 hoe het grotter is hoe bestandiger/ hoe bequamer om de sake upt
 te voeren. Laet de rijcke haer exempel volgen ende na advenant
 doen/ ende alle 't gene dese Compagnie onmogelick soude maken/
 sal wech ghenomen zijn. Verscheyden rijcken/ die of weynich nae
 haer qualiteyt/ oft niet hebben getepkent/ hebben voozgewendt/
 datse het deden om niet in het Belwint te geraken / van 't welcke
 sy schenen gheheel breekt te zijn om vele redenen. Laetse nu noch
 tepckenen/ so veel/ of meer/ als Belwint-hebber herederen moet/
 ende men sal sien/ dat het geen ghemaecte uptvluchten zijn ghe-
 weest. 't Gene hy eenige geseyt wort dat de West-Indien in vele
 plaetsen vande Spaengiaerden zijn bewoont/ ende met sterckten
 beset/ so datter vooz ons quael sal wesen aen te komen/ is nau de
 pijn weert te beantwoorden. Want de landen groot ende wijt
 streckende zijn/ sulcx dat de Spaengiaert het hondertste part niet
 besetten en kan/ ende wy ghelegentheyt ghenoech sullen heb-
 ben/

ben/om sijne forten ende sterckten nydende/wijt ende bzeet onsen handel te dypven.

*De nut-
tigheyt
ofte het
proffijt.*

Maer 't is al om proffijt dat de Coopman doet. Daer hope is van proffijt daer abontuurt hy lichtelick. 't Sal dan grootelijcks bozderen/ soomen hope van proffijt weet aen te wijsen. Dooz eerst moet van alle goede patriotten hier geconsidereert worden / het ghemeen proffijt booz dese Landen. Als datmen hier dooz gheleghentheydt sal hebben / den handel der Spaengiaerden inde West-Indien te doen af-nemen / ghelijck dooz d'Ost-Indische Compagnie is ghedaen in Ost-Indien. Daer dooz des Conincks van Spaengiens inkomminghen vermindert / sijn tollen verklepnt / ende sijn schatten allens kens uptgheput sullen worden. Ende of al schoon een swaer-hoofst seyde / 't en sal niet altydt dooz de wint zijn. Zoo staet nochtans te verhoopen / dat wy niet altydt de onderlaghe sullen krijghen. Ende offer schoon booz het ghemeen niet veel meer wiertdt uptgherecht / dan dat hem oorza-ke wiert ghegeven sijn macht elders te gebuycken / daer hy het nochtans niet al besetten kan / ende den Oorloch te water / daer wy beter kanse hebben als te lande / ten grooten deele te diverteren / so waerder al veel booz het ghemeene ghedaen. 't Is oock seer veel dat hier dooz / niet alleen vele Timmerlieden / Smeden / ende andere hantwerck-luyden sullen te werck komen / veel ghemeene luyden / die nautwelijcks weten waer mede de kost te winnen / in dienste vande Compagnie / soo te scheep / als in West-Indien aen het landt sullen ghebuyckt worden : Maer dat oock herscheyden manufacturen / als van Lijntwaten / Sape / Smal-ten / Bombaspen / Vinten / Spiegels / Glasen / Messen / ende andere waren daer sullen komen vertiert worden / die de Spaengiaerts upt de Nederlanden ende andere quartieren krijghende / daer henen bzinghen. Doch dit is noch niet booz de participanten / elck een siet booz eerst wat proffijt hy booz hem selven met sijn eyghen penningen soude kunnen doen. Alhoewel het gemeen booz het particulier behoort te gaen. Soomen hier op siet / segge dat na alle apparentie (soo God de Heere beliest sijnen segen daer toe te verleenen / sonder de welcke men in geene saken yet en vermacht) booz het inlegghen in dese Compagnie / 't grootste proffijt staet te verwachten / dat ergens soude moghen te doen zijn : men weet wat proffijten de Ost-Indische Compagnie den parti-
panten

panten heeft aengebracht: als namelijk in 7. jaren tijts bandē ja-
re 1595. tot den jare 1602. by de drie heele Capitalen/ dat is met
elcke 100. gulden/ 300. in dien tijt ghelwommen. Daer na door de
bereenichde geotropeerde Compagnie/ in 16. jaren tijts/ als van
den jare 1604. tot den jare 1620. vooz den genē die in dat jaer ha-
re Actien hebben verkocht/ ontrent vier Capitalen/ dat is/ met
100. guldens/ ontrent de 24. guldens jaerlicx geproffiteert. En
die hare actien noch niet en hebben verkocht/maer de selve iegen-
woozdich noch besitten/ontrent de 18. gulden jaerlijcx bande hon-
dert. Waer by sy noch te verwachtfē hebbē van 't gene byde Com-
pagnie in voozraet is/ ofte bande retouren in twee jaren tijts upt.
Indien herwaerts obergesonden/ d'welcke belooopen ontrent an-
derhalf Capitael. Dat dit also is/ en verklaren niet alleen de Be-
wint-hebbers:maer oock de dolerende participantē/ roemen seer
vande groote proffjten/ in het eerste/ door de Oost-Indische navi-
gatie gedaen/ ende beklagen haer/ dat/ ende sy gheen upt-deelin-
ghe en krijgen/ ende d'Actien teghen de nature leegher ghebron-
ghen worden/ alsse behoozen/ achtende de selve ten minsten twee
oft driemaal meer weert/ alsse nu verkocht konnen worden. Waer
by dit nu komt/ en neem ick my niet aen te definiēren. De Vee-
ren Staten hebben daer van/ na hare discretie/ in gerechticheyt
te oordeelen/ ende sorge te dragen dat niemanden onrecht geschie-
de. 't Is altijt so veel/ dat/ niet tegenslaende de sware oorlogen/ die
de Compagnie ghehadt heeft ende noch heeft/ niet teghenstaende
oock de dolerende participanten klagen over eenich quaet belept
der Bewint-hebberen/ de Compagnie nochtans/ volghens oock
het oordeel vande doleantē/ so treffelijck heeft geproffiteert. Stelt
dit nu tegen de proffjten/ die met andere negotien/ beleggen van
penningen en diergelijke worden gedaen: Ghy sult bevinden/ dat
dese winsten alle de andere obvertreffen. De Landen geven deur-
gaens maer drie ten hondert. De hupsen in hurē niet veel meer.
De Hypoteken/ daer op men sijn gelt op renten geeft/ vier/ vijf al-
be/ vijf oft seftalf alst hoog is. De gelden op deposito tot vijf seft-
half ende ses. De negotien die nu meest in swang gaen/ geven sel-
den meer als tien ten hondert sluyver winst. Of de winckeliers
met haer winkel-neeringe konnen achttien oft twintich/ oft meer
ten hondert proffiteren/ alle banquerotten ende lange interessen/
of ghetrocken/ gheef ick haer in bedencken.

Zoo gaet van de Oost-Indische Compagnie alle andere handelinghen in winste te boben : ende op alles wel gemerekt / heeft de West-Indische Compagnie groote apparentie / van wel eens soo veel winste te sullen gheven. Sulcx upt volghende redenen licht afghenomen kan worden. Want ten eersten / so kaminen van hier in West-Indien ober-varen binnen den tijdt van seven weken : daer een Oost-Indisch schip / van hier tot Bantam, van noode heeft tusschen de dertich ende veertich weke / ende tot inde Molucques, ten minsten een jaer. Waer upt volcht ten tweeden / dat ten respecte bande korte reysen / maer het vierde part / van 't gene d Oost-Indische Compagnie van doen heeft / tot betalinghe van het Boots-volck ende Soldaten sal van nooden zijn. Ten derden / dat een West-Indisch Schip in een jaer twee retouren kan hebben / daer een Oost-Indisch Schip tot een retour / ander-half oft twee jaer van nooden heeft. Ten vierden / een Oost-Indisch Schip moet na de derde reyse ghesleten worden / daer een West-Indisch Schip tot twaelf of meer reysen / sal konnen werden gebruyckt. Ten vyfden / onse Coopvaerdyschepen die wy ordinaris ghebruycken / kommen tot de West-Indische vaert bequaem zijn / die sonder twijffel minder sullen komen te kosten / als de Oost-Indische. Ten sesten / de Goudt-baert op Guinea / ende de Goudt-baert op Punto del Rey, die niet meer dan de vracht en kost / zijn alreede in treyn / ende hebben tot noch toe merckelijke proffiten ghegheben / welcke proffiten / dooz goet beleyt wel achtervolcht / ja vermeerderd sullen connen worden. Ten seven-den / in Oost-Indien werden geene oft weynich waren gebracht / 't is daer al niet ghelt te doen : maer in West-Indien sullen verscheyden waren vertiert werden / als gheseyt is / die oock haer proffit sullen gheven. Ten laetsten / wort dese Compagnie / met ihien tonnen gouts / ende twintich wel gemonteerde schepen / van de Heeren Staten rijckelick gebeneficieert / met belofte van 't selve subsidium te sullen verbeteren / als het der landen ghelegentheyt sal konnen lyden / ende de noot bande Compagnie sal verrijcken. Dit welck alles klaerlijck blyckt / dat / soo de Oost-Indische Compagnie treffelijke proffiten ghegeven heeft / dese apparentelijck noch meerder gheven sal. 't En is niet te twijfelen of de Compagnie ghesloten / ende in treyn ghebracht zijnde / vele haer sullen beklagen daer niet in gheteperkent te hebben / die al-

dan

dan begeerende daer mede in te herbeeren/ en de goede winsten te genieten/ tot een merckelike somme actien sullen moeten koopen. 't welck oock eenige lief-hebbers / die andersins haer penningen niet geerne op zee abouturen/ sal animeren om te getwilliger booz dese tijdt noch te tepckenen. Want als sy schier of moeghen hare penninghen wederom sullen begeeren / lichtelick hare actie / met groot proffijt / sullen konnen verkoopen. Daerom elck een die sijn penningen wel begeert te belegghen / ende sijn huypsgesin met eeren booz te staen / die wagese in dese Compagnie / ende sal metter tijdt / booz Godes seggen / bebinden / dat hy het officie van een goet huyf-vader sal hebben ghedaen.

Hi soude booz het vierde ende laetste wat vallen te segghen/ *Van het goet beleyt.* vande goede ordze ende reglement albaer te onderhouden. Want de luyden willen te liever haer goet betrouwen / alse eenichsins konnen verskeret zijn / dat het wel geadministreert sal worden. Van dese ordze is alreede beraempt ende by de Heeren Staten gearresteert/ d'artickelen zijn in d'uck booz pederman. Elck een kansē lesen / ende besien hoe de Administratie vande inghelepte penningen sal toe gaen. Ick en behoebe hier toe niet veel redenen te gebuycken. Sy sijn sulcx/ ghestelt/ dat veel eerlijcke/ verstandige Coopluyden contentement daer aen genomen hebben. Daer zijn eenige/ die/ weggerende in te leggen/ het nemen op dit point/ ende seggen de ordze niet soodanich ghestelt te zijn / alse behoort/ daer toe oock mis buyckende het versoek vande dalerende participanten vande Oost-Indische Compagnie. Van 't waer te wenschen/ dat de menschen ten huydigen dage niet al te neuf-wijs en waren. Men kan het qualijck alle man te pas maken. Daer is in dese werelt niet/ of/ die nau wil soecken/ sal haest wat binden te berispen. Daerom moet het ghemeene spreek-woort by ons sijn plaetse hebben : als het redelick toegaet / soo moetmen het loven. Van veellicht sullen dese gassen seggen : Binck het redelijken toe/ wy soudent lobben : maer het gaet buyten de schreef. Tegen sulcke harde Aristarchen en wil ick niet disputeren/ om geen vergeeffsche moeyten te doen. Wat sy hier mede booz hebben/ mogen sy weten. Van het is wonder / dat andere / oock verstandige ervaren Coopluyden / dit soo wel niet en sien / als sy doen. Den erch-waen sal haer doen seggen : sy sient wel / maer s' en willens niet sien/ sy hebben laten booz-slappen ende daer op soo veel ingelept

ghelept / als tot Belwint-hebberschap noodich was / om dat sy hoopten aen het Belwint ende het vatten te komen. Ep / laet doch sulcke erch-wanen / als schadelijcke pesten/ verderbers van alle goede handelingē/ upt ons herte gebannen zijn. Wie isfer die eenes anders herte oordeelen kan? God kent alleen de herten / en d'ervarenthepdt sal het leeren / of sy het wel of qualijk meenen. Oordeelt niet vooz den tijt : 't is immers so veel/ dat/ soo d'artijckelen wel geobserveert worden/ het wel met de Compagnie/ vooz Godes segen gaen sal / ende treffelijcke pzooffijten/ volgens voozgaende deductie/ te verwachten zijn. Ich sal dit vooz een reden/ ghelijck als met de hand / doen tasten. Volerende participanten vande Oost-Indische Compagnie / versoecken niet alleen verbeteringh van oorde / maer klagen oock dat de voozgaende oorde by Belwint-hebberen niet is onderhouden. Ende evenwel sustineren sy de Actien inde Compagnie so veel weert te wesen/ als gehoozt is. Wat soudet dan zijn/ soo d'oorde wel onderhouden ware gheweest? Is de Compagnie so geprosperceert d'oorde te buytē gaende / wat soudese geprosperceert hebben / d'oorde achterbolghendemen mocht vragē : Waerom versoecken dan Participanten een beter oorde/ als d'oude soo goet is? S'en versoecken niet gantsch een ander oorde / maer eenige poimeten ende Omstandigheden inde oorde verbeteret / sonder welcke sy meenen upt ervaringhe behonden te hebben/ dat d'oorde niet wel en zy t'onderhouden. Doch in dese dispute wil ick my niet inlaten/ 't is oock onnoodich. Alleen dit gebuycken hier tot onsen voozdeel/ om te toonen dat d'oorde so quaet niet en is/ of men sal / de selve bolghende / de Compagnie treffelijck konnen doen avanceren. Ondertusschen isfer yet remarcabels in/ dat grootelijck soude konnen schade / of in plaetse waer van yet konde gestelt worden / dat met apparentie merckelijck pzooffijt soude konnen geven/ 't waer goet dat byde Heeren Staten noch tydelijck/ so in d'een / als d'ander Compagnie gelet wierde/ en dat niemand sich hier te soecken en maecte/ om het beste te amplexeren. Wy belebē een seer bedroefde eeuwe: vele quade humeuren/ van seer schadelijcke effecten domineren inden luyden deses tijdts. Vooz al de Duyvelsche eyghenbaet-gierigheyt/ een woortel van alle quaet / die de menschen doet vergeten alle eere/ trouwe/ liefde / vzeese Godes / de conscientie doet upptreken/ niet leugenen / bedroch ende ongerechtigheyt omgaen. Hier upt

ont.

ontfaen die beelbuldige clachten diemen dagelijks hoort: klachten die tot in den Hemel toe klinken/ ende sonder twijffel/ t' onser schade/ van Gode ghehoort worden. Die hoof heyd brenghet noch een ander voozt die niet min schadelich is/ jalousie ende wantrouwen. Want de gierige sozgende alleen voozt hem selven/ vzeest altijd dat een ander hem de proije ontjagen sal. Ende die eens inde klachten des gierigen gelweest zijn/ vzeesen dat alle voghels Habicken zijn. Hier dooz komt het dat somtijds vrome luden niet betrouwen en worden/ en moeten ontghelden de schult van de onvrome. Doozwaer schadelijcke pesten in onsen staet ende inde negotie. 't Is seker dat dese twee seer groote oorzaken zijn van dese slappigheyd/ die wy nu inde negotie beleven. Och of dese twee ten rechten konden uptgebannen worden. Och of die goude eenboudighe vertroude Eulwe wederom keerde/ datmen malcanderen vertroude/ ende datmen malcanderen betrouwen mochte/ hoe soudon vele saken slozeren/ die nu ghelijck als inder asschen legghen! Of dese twee pesten oock de oorzaak zijn/ van het misverstant tusschen de dolerende participanten ende Belwint-hebbereren vande Oost-Indische Compagnie/ laet ick alle verstandighe oordeelen die de schyften aen weder syden ghelesen hebben. Van hier is te wenschen/ ende met eenen te verhoppen dat het den Belwint-hebbereren ende participanten vande West-Indische Compagnie/ een waerschouwinghe sal zijn/ om toe te sien datse niet in dierghelijcke misverstanden teghen malcanderen gheraecten. Ende daer toe myden alle occasie/ die aenleypdinghe tot sulcx mochten gheben. De Belwint-hebbereren aen hare syde/ datse alle eyghenbaet-soeckelijchheyd af-leggen/ toonende datse het profijt vande Compaignie ende participanten/ meer soecken/ als haer eyghen particulier. Want dat doende vorderen sy oock haer eyghen profijt. Welwile datse neffens hare provisien (eenighe wenschten dat het bestelde gagien hadden moghen zijn) te meer winste/ ghelijck andere participanten/ van haer ingelepde penningen sullen genieten. Iffet niet beter een stupber rechtveerdigh als twee met onrecht! Ende soo doende sullenser wel twee met recht mogen besitten. Iffet niet beter een stupber met vrient-schap/ die den mensche wel ghegunt word/ als twee met ongunst! 't Zijn onbesupsde berstachtighe menschen/ die spelen/ hebben is hebben/ niet achtende niet wat ooghe sy van andere worden aeghesien.

ghesien. 't Is beter/seyd den Wyse-man/ Een gerichtē hooft met liefde/ als een gemesten Osse met haet. Datse dan betrachten om hare mede-leden/ mede-participanten / goed recht / ja oock goed contentement te doen / ende also te laten blijken datse recht doen. Wachten haer vooz sulcke stucken als Volcanten / den Bewinthebberen bande Oost-Indische Compagnie te last leggen. Met wat recht hebben sy te verantwoorden. In summa eenvoudelijck ende oprechtelijck voldoen de Artijckelen van het Oetrop / ende toesien datse niemant oorsaech geven van klagen. Participanten aen hare zyden/af-leggen alle verkeerde jalouse/ vertrouwen het beste / ende verwachten 't goed beleyd ende menage bande Bewinthebberen. Eenighe wouden de verkiefsinge anders soude geschied zijn/ ende die groote Capitalen souden inlegghen/selvs Bewinthebbers absolupt/ na haer eyghen goed-vinden/ souden ghekozen hebben. Haer redenen en wil ich niet weder-spreken. Maer soudense dan in alles ten vollen zijn bewaert gheweest? Zinder niet Hoopluden/haer Commisen ende Boeck-houders/die sy ten vollen betrouden / in hare huyzen hebbende / ten uitersten bedroghen getweest? 't Zijn inners byzome eerlijcke luden/ die wy bekroutwen conscientie te hebben. Ende soder al eenige onder mochten zijn ('t welck God verhoede) die slimme gangen wilden gaen/ haer sullender nochtans bevonden worden/welcher Actien alreede soo beproeft zijn / datse dien in hare quade ganghen niet sullen willen na-gaen. Ondertusschen en eysch ich hier geen simpel geloof als de blinde Papisten op hare Papen stellen. Participanten moeten mede helpen toesien/ want haer schade wacht. 't En strijt niet/pemand vooz een byzom man te houden/ende evenwel op syn doen acht te nemen / gelyck een koopman doet met syn Commis/Facteur ende Boeck-houder. 't En strijd niet een Predikant te houden vooz byzom / ende evenwel syn predication te vergelycken met de Schysfuur. Menschen können verrucht worden. Iket niet altyt vooz boosheyt/het is vooz onvoorsichtigheyt. Iek denck hier het myne mede in te waghen. Maer soude geerne sien dat het wel geadministreert werde. Doch / ne simus miseri ante tempus. Laet ons gheen quaed dencken eerder oorsake ghescheven word. Wy können hier gebuyghen 't beerken:

Die quaed denekt, eer hy quaed siet,
 Allier hy 't na, hy misdede niet.

Bewijle dit dan een soo nootwendich / soo upnemende proff-
 telyck werck is / ende door Godes hulpe wel upt te voeren / soo
 het maer aen ons selven niet en onthzeekt / ende gheen suffisante
 redenen van exceptie ende wepgheringhe by ghebracht konnen
 werden : Soo sy een peder vermaent / na sijn vermoghen ende ge-
 legghenthepdt / de hant hier aen te houden / ende als noch / eer het
 te laet is / ende sich dies beklaghe / rijckelyck in te legghen om
 het Capitael te helpen vermeerderen. De rijcke insonderhepdt/
 ende voor al Magistraten van Steden ende plaetsen / die het noch
 niet ghedaen hebben / anderen met een goet exempel voozgaen/
 om het Capitael soo stijf te maken / dat het afwerpen moghe wel
 gemonteerde bloten / bastant om des Conincks van Spaengieng
 ghewelt / tot verhinderinghe van desen aen te wenden / te moghen
 teghenstaen. Het sal ons al dobbel wederom inkomen. Hoe meer-
 der Capitael / hoe sekerder negotie in desen ende meerder proffyt.
 Eenighe meenen het sy de Compagnie / ofte het Octrop des sel-
 ven een krack ghegheben / datmen toelate / buyten den ghepze-
 geerden tijd in te legghen. Maer ick soude veel eer segghen / dat
 het sy de Compagnie een krack te gheben / als men de luyden met
 sulcke propoosten van het inleggen diberteert. 't Is geen krack
 voor de Compagnie / te doen 't ghene tot bevozderinghe ende sty-
 vinghe vande selve dienstigh is. Worden oock de Hoogh: Mog:
 Heeren Staten Generael / en syne Vorstelicke Genade den Prince
 van Oraengien onderdanichlyck versocht / door hare authoritept/
 alle mogelycke middelen te bevozderen / dat dit goede werck met-
 ten eersten in treyn ghebracht werde. Oock de Heeren Bewint-
 hebberen van alle de Camerē versocht en vermaent / alle hare ad-
 vissen en voozslagen daer toe te dirigeren / en in de selve malcande-
 ren sulcx te verstaen / dat wy met dit vooz-jaer den aenbanck van
 dit loffelicke werck / en een wel toegeruste blote / onder des Heerē
 segen / ende belept van wel erbaren Zee-volck / mogen sien te zeyl
 gaen. Door al bidden God den Heere de eenighe Fonteyne alles
 goets / hier toe sijn Goddelijcken segen te willen verleenen / op dat
 dit heerlijck werck tot welbaert deser Landen / en af-brueck onser
 vyanden / ende insonderhepdt tot synes H. Naems eere / ende ver-
 brypinghe synes H. Evangeliums / onder die blinde menschen /
 strecken moge : ende daerom beslytende / seggen :

CONFIDENTIAL

7 AP64

